

BIBLE

PÍSMO SVATÉ
STARÉHO A NOVÉHO ZÁKONA

Ekumenický překlad

PRAHA 1985

pal jako z hutě a celá hora se silně chvěla. ¹⁹Zvuk polnice vďa a více silil. Mojžíš mluvil a Bůh mu hlasitě odpovídal. ²⁰Hospodin totiž sestoupil na horu Sinaj, na vrchol hory. Zavořil Mojžíše na vrchol hory a Mojžíš tam vystoupil. ²¹Hospodin Mojžíšovi řekl: „Sestup a varuj lid, aby se nikdo nepokoušel proniknout k Hospodinu ve snaze ho uvidět. Mnoho by jich padlo. ²²Také kněží, kteří přistupují k Hospodinu, se musí posvětit, aby se na ně Hospodin neobohal.“ ²³Mojžíš řekl Hospodinu: „Lid nemůže vystoupit na horu Sinaj, neboť ty sám jsi nás varoval slovy: Vymez podél hory hranici a horu posvěť.“ ²⁴Hospodin mu řekl: „Teď sestup, potom vystoupíš spolu s Áronem; ale kněží ani lid nesmějí proniknout a vystoupit k Hospodinu, aby se na ně neobohal.“ ²⁵Mojžíš tedy sestoupil k lidu a řekl jim to.

Desatero

V Desateru dostává Izrael směrnic pro nový život.

20 ¹Bůh vyhlásil všechna tato přikázání: ²„Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.

³Nebudeš mít jiného boha mimo mne. ⁴Nezobrazíš si Boha zpodobením něčeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. ⁵Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, Bůh žárlivě milující. Sáhám vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kteří mě nenávidí, ale prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kteří mě milují a má přikázání zachovávají.

⁷Nezneužíváš jména Hospodina, svého Boha. Hospodin nenechá bez trestu toho, kdo by jeho jména zneužíval.

⁸Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý. ⁹Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. ¹⁰Ale sedmý den je den odpočinku Hospodina, svého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera ani tvůj otrok a tvá otrokyně ani tvé dobytce ani tvůj bost, který žije v tvých branách. ¹¹V šesti dnech učinil Hospodin nebe

i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den odpočinku a oddělil jej jako svatý.

¹²Čti svého otce i matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.

¹³Nezabiješ.

¹⁴Nesesmilíš.

¹⁵Nepokradeš.

¹⁶Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví.

¹⁷Nebudeš dychtit po domě svého bližního. Nebudeš dychtit po ženě svého bližního ani po jeho otroku ani po jeho otrokyni ani po jeho býku ani po jeho oslu, vůbec po něčem, co patří tvému bližnímu.“

Mojžíš prostředníkem

Lid láda Mojžíše, aby jednal s Hospodinem rástupně za všechny.

¹Všechen lid pozoroval hřmění a blyškání, zvuk polnice a kouřil se horu. Lid to pozoroval, chvěl se a zůstal stát opodál. ²Řekli Mojžíšovi: „Mluv s námi ty a budeme poslouchat. Bůh ať s námi nemluví, abychom nezemřeli.“ ³Mojžíš lidu odpověděl: „Nebojte se! Bůh přišel proto, aby vás vyzkoušel, aby bylo zřejmé, že se ho budete bát a přestanete hřešit.“ ⁴Lid zůstal stát opodál a Mojžíš přistupil k mračnu, v němž byl Bůh.

KNiha SMLOUVY

Ustanovení o oltářích

Rádna oběť předpokládá náležitě vybudovaný oltář.

²²Hospodin řekl Mojžíšovi: „Toto řekneš synům Izraele: Vidíte jste, že jsem s vámi mluvil z nebe. ²³Neuděláte si mě zpodobení, neuděláte si bohy stříbrné ani zlaté. ²⁴Uděláš mi oltář z hlíny a budeš na něm obětovat ze svého bravu a skotu své oběti zápalné i pokojné. Na každém místě, kde určím, aby se připomínalo mé jméno, přijdu k tobě a požehnám ti. ²⁵Jestliže mi budeš dělat oltář z kamenů, neotesávej je; kdybys je opracoval dřívem, znesvětil bys je. ²⁶Nebudeš vystupovat k mé-

nu.“ ²⁸Řekl jim: „Viděl jsem, jak satan padá z nebe jako blesk. ²⁹Hle, dávám vám moc šlapat po hadech a štírech a po veškeré síle nepřítelů, takže vám v ničem neuškodí. ³⁰Ale neradujte se z toho, že se vám podrobují duchové; radujte se, že vaše jména jsou zapsána v nebesích.“

Chvála vykoupění v Synu

²¹V té hodině zajásal v Duchu svatém^a a řekl: „Velebím tě, Otče, Pane nebes i země, že jsi tyto věci skrýl před moudrými a rozumnými, a zjevil jsi je malíčkým. Ano, Otče, tak se ti zalíbilo. ²²Všechno je mi dáno od mého Otce; a nikdo neví, kdo je Syn, než Otec, ani kdo je Otec, než Syn a ten, komu by to Syn chtěl zjevit.“

²³Když byli sami, obrátil se na své učedníky a řekl jim: „Blažoslavené oči, které vidí, co vy vidíte. ²⁴Říkám vám, že mnozí proroci a králové chtěli vidět, na co vy hledíte, ale neviděli; a slyšet, co vy slyšíte, ale neslyšeli.“

Podobenství o milosrdném Samařanu

²⁵Tu vystoupil jeden zákoník a zkoušel ho: „Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ ²⁶Ježíš mu odpověděl: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“ ²⁷On mu řekl: „Miluj Hospodina^b, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duši, celou svou silou a celou svou myslí^c a miluj svého bližního jako sám sebe.“ ²⁸Ježíš mu řekl: „Správně jsi odpověděl. To čiň a budeš živ.“

²⁹Zákoník se však chtěl ospravedlnit, a proto Ježíšovi řekl: „A kdo je můj bližní?“ ³⁰Ježíš mu odpověděl: „Jeden člověk šel z Jeruzaléma do Jericha a padl do rukou lupičů; ti jej obrali, zbili a nechali tam ležet polomrtvého. ³¹Náhodou šel tou cestou jeden kněz, ale když ho uviděl, vyhnul se mu. ³²A stejně se mu vyhnul i levita, když přišel k tomu místu a uviděl ho. ³³Ale když jeden Samařan na své cestě přišel k tomu místu a uviděl ho, byl pohnut soucitem; ³⁴přistoupil k němu, ošetřil jeho rány olejem a vínem a obvázal mu je, posadil

jej na svého meška, zavezl do hostince a tam se o něj staral. ³⁵Druhého dne dal hostinskému dva denáry a řekl: „Postarej se o něj, a bude-li tě to stát víc, já ti to zaplatím, až se budu vracet.“ ³⁶Kdo z těch tří, myslíš, byl bližním tomu, který upadl mezi lupiče?“ ³⁷Zákoník odpověděl: „Ten, který mu prokázal milosrdenství.“ Ježíš mu řekl: „Jdi a jednej také tak.“

Marie a Marta

³⁸Když šel Ježíš s učedníky dál, vešel do jedné vesnice. Tam jej přijala do svého domu žena jménem Marta, ³⁹kteřá měla sestru Marii; ta si sedla k nohám Ježíšovým^d a poslouchala jeho slovo. ⁴⁰Ale Marta měla plno práce, aby ho obsloužila. Přišla k němu a řekla: „Pane, nezáleží ti na tom, že mne má sestra nechala sloužit samotnou? Řekni jí přece, ať mi pomůže.“ ⁴¹Pán jí odpověděl: „Marto, Marto, děláš si starosti a trápíš se pro mnoho věci. ⁴²Jen jednoho je třeba. Marie volila dobře; vybrala si to, oč nepřijde.“

Modlitba Páně

11 ¹Jednou se Ježíš na nějakém místě modlil; když přestal, řekl mu jeden z jeho učedníků: „Pane, nauč nás modlit se, jako tomu učil své učedníky i Jan.“ ²Odpověděl jim: „Když se modlíte, říkejte:

Otče,
buď posvěceno tvé jméno.
Přijď tvé království;
³Náš denní chléb nám dávej každého dne.
⁴A odpusť nám naše hříchy,
neboť i my odpouštíme každému, kdo se
proviňuje proti nám.
A nevydej nás do pokušení.^d“

O vyslyšení proseb

³Řekl jim: „Někdo z vás bude mít přítele, půjde k němu o půlnoči a řekne mu: „Příteli, půjč mi tři

^aDosl. slova (sr 34,28); k. desítí slovům sr Dt 4,13 10,4. Desatero se opakuje v Dt 5,6–21.

^bDosl. Nezcizelostí (sr Mt 5,27a).

(19) :Ex 33,11 } Sk 7,38 (21) :Sd 6,22n 13,22n v. 12 (24) Ex 24,9 (20,1) :Mt 5,17n (20a) //Dt 5,6nn (2) Sd 6,8 Jr 34,13 Mi 6,4 (3) :Dt 6,4n Joz 24,14 Iz 45,5n 1K 8,5n (4) :Lv 26,1 Dt 4,15–19 37,15 Iz 40,18–26 R 1,23 (5) Ex 34,14 Dt 4,24 6,15; :Dt 24,16 Jr 31,29n Ez 18,19n (6) Ex 34,7 Dt 7,9 Z 105,8 (7) :Lv 19,12 24,16 (8) Ex 31,14 35,2 (9) Ex 23,12 (10) Ex 20,12 Mk 2,27n (11) Ex 31,17 Gn 2,2n (12) Ex 21,17 Dt 27,16 :Mt 15,4–6 Ef 6,2n (13) Ex 21,12 Gn 9,3n :Mt 5,21n (14) :Lv 20,10 :Mt 5,27n (15) Ex 21,16 Lv 19,11 Ef 4,28 (16) :Ex 23,1 Dt 19,18n Ef 4,25 (17) :Sk 7,7 (18) Ex 19,18n :2d 12,18n (19) Dt 5,25,27 (20) :1S 12,20 Iz 41,10,13; :Gn 22,1 Dt 13,4 1K 10,13 Jk 1,12; :Pt 3,7 14,27 Iz 8,13 (21) :Dt 4,11 2S 22,10 1Kr 8,12 (22) :Dt 4,36 Neh 9,13 (23) Ex 20,3n 34,17 (24) :Ex 27,8 38,1; :Dt 12,5 (25) Dt 27,5 Joz 8,31 (26) :Ex 18,42n

^avar: v duchu
gučenými
^bř: Pána
^cvar: Páně

^avar: — náš, jenž jsi v nebesích
^bvar: — Staň se tvá vůle jako v nebi, tak i na zemi.
^cna pospus z koušce
^dvar: + ale vyveď nás od zlého

Iz 23,14; Ez 27,2; Am 1,9 (10,15) Iz 14,13–15; Gn 19,24–28 (10,16) Mt 10,40; J 13,20; 5,23 (10,18) Iz 14,12; J 12,31; Zj 12,9 (10,19) Gn 3,15; 2,9,13; Mk 16,18 (10,20) Ex 32,32; F 4,3; Zj 3,3; 20,12; 21,27; Mt 7,22 (10,21–22) Mt 11,25–27 (10,21) 1K 1,26–29 (10,22) Mt 28,18; J 3,35; 10,15 (10,23–24) Mt 13,16–17; Žd 11,39–40; 1P 1,10–12 (10,25–28) Mt 22,34–40; Mk 12,28–34 (10,25) L 18,18 (10,27) Dt 6,4–5; Lv 19,18; R 15,9; Ga 5,14; Jk 2,8 (10,28) Lv 18,5; L 18,20 (10,33) L 9,51–53; J 4,9 (10,38–40) J 11,1,5; 12,2–3 (11,1) L 5,16; 6,12; 9,18,28 (11,2–4) Mt 6,9–13 (11,4) Mk 11,25; Mt 18,35 (11,5–8) L 18,1–8

¹⁴Pověst o něm se roznesla po celé Syrii; přinášeli k němu všechny nemocné, postižené rozličnými neduhy a trápením¹, posedlé, náměsíčné, ochrnuté, a uzdravoval je. ²⁵A velké zástupy z Galileje, Desítměstí, z Jeruzaléma, Judska i ze Zajordánie ho následovaly.

Blahoslavenství

5 ¹Když spatřil zástupy, vystoupil na hora; a když se posadil, přistoupili k němu jeho učedníci. ²Tu otevřel ústa a učil je:

- ³„Blaze chudým v duchu,
neboť jejich je království nebeské.
- ⁴Blaze těm, kdo pláčou,
neboť oni budou potěšeni.
- ⁵Blaze tichým,
neboť oni dostanou zemi za dědictví.
- ⁶Blaze těm, kdo hladovějí a žízní po
spravedlnosti,
neboť oni budou nasyceni.
- ⁷Blaze milosrdným,
neboť oni dojdou milosrdenství.
- ⁸Blaze těm, kdo mají čisté srdce,
neboť oni uvidí Boha.
- ⁹Blaze těm, kdo působí pokoj,
neboť oni budou nazváni syny Božími.
- ¹⁰Blaze těm, kdo jsou pronásledováni pro
spravedlnost,
neboť jejich je království nebeské.

¹¹Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně. ¹²Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích; stejně pronásledovali i prorocy, kteří byli před vámi.

Výrok o soli a světle

¹³Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ni šlapali. ¹⁴Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. ¹⁵A když rozsvítí lampu, ne-

¹ř: mukami
apokorným
nadvršit
ř: dávným (stejně v. 33)
dvar: + bez přičiny

stavi ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí vše v domě. ¹⁶Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, ať viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.

Dovršení Zákona a Proroků

¹⁷Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. ¹⁸Amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná čárka Zákona, dokud se všechno nestane. ¹⁹Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen nejmenším; kdo by je však zachovával a učil, bude v království nebeském vyhlášen velký. ²⁰Neboť vám pravím: Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a fa-
řů, jistě nevejdete do království nebeského.

O zabití

²¹Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: „Nezabíj! Kdo by zabil, bude vydán soudu.“ ²²Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra², bude vydán soudu; kdo snižuje svého bratra, bude vydán radě; a kdo svého bratra zatracuje propadne ohnivému pecku. ²³Přinášíš-li tedy svůj dar na oltář a tam se rozpomeněš, že tvůj bratr má něco proti tobě, ²⁴nech svůj dar před oltářem a se nejprve smíř se svým bratrem; potom teprve přijď a přines svůj dar. ²⁵Dohodni se se svým protivníkem včas, dokud jsi s ním na cestě k soudu, aby tě neodevzdal soudci a soudce žalárníkovi a byl bys uvržen do vězení. ²⁶Amen, pravím ti, odtud nevyjdeš, dokud nezaplácíš do poslední haléře.

O cizoložství

²⁷Slyšeli jste, že bylo řečeno: „Nezizoložíš, však vám pravím, že každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zizoložil ve svém srdci.“ ²⁸Jestliže svádí tvé pravé oko, vyrví je a odhodí pryč, ne je pro tebe lépe, aby zahynul jeden z tvých ú-

²ř: kdo řekne „raka“ (tj. obviňuje z prázdnoty před Bohem)
ř: synedriu
ř: kdo řekne „blázne“ (tj. obviňuje z bezbožnosti)

než aby celé tvé tělo bylo uvrženo do pekla. ³⁰A jestliže tě svádí tvá pravá ruka, utni ji a odhodí pryč, neboť je pro tebe lépe, aby zahynul jeden z tvých údů, než aby se celé tvé tělo dostalo do pekla.

O rozluce

³¹Take bylo řečeno: „Kdo propustí svou manželku, ať jí dá rozlukový listek.“ ³²Já však vám pravím, že každý, kdo propustí svou manželku, mimo případ smilstva, uvádí ji do cizoložství; a kdo by se s propuštěnou oženil, cizolož.

O přísaze

³³Dále jste slyšeli, že bylo řečeno otcům: „Nebudeš přísahat křivě, ale splníš Hospodinu³ přísahy své.“ ³⁴Já však vám pravím, abyste nepřísahali vůbec; ani př nebi, protože nebe je trůn Boží; ani př zemi, protože země je podnož jeho nohou; ani př Jeruzalému, protože je to město velikého krále; ³⁵ani př své hlavě nepřísahaj, protože nemůžeš způsobit, aby ti jediný vlas zbělel nebo zčernal. ³⁷Vaše slovo buď „ano, ano — ne, ne“; co je nad to, je ze zlého.

O odplatě

³⁸Slyšeli jste, že bylo řečeno: „Oko za oko a zub za zub.“ ³⁹Já však vám pravím, abyste se zlým nejednali jako on s vámi; ale kdo tě udeří do pravé tváře, nastav mu i druhou; ⁴⁰a tomu, kdo by se s tebou chtěl soudit o košili, nech i svůj plášť. ⁴¹Kdo tě donutí k službě na jednu míli, jdi s ním dvě. ⁴²Kdo tě prosí, tomu dej, a kdo si chce od tebe vypůjčit, od toho se neodvracej.

O lásce k nepřítelům

⁴³Slyšeli jste, že bylo řečeno: „Milovatí budeš bližního svého a nenávidět nepřítelů svého.“ ⁴⁴Já však vám pravím: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují, ⁴⁵abyste byli syny

ř:ř: Pánu
ř:ř: + zehnejte těm, kdo vás proklínají, dobře dříve
ř:ř: těm, kdo vás nenávidí
ř:ř: + hanobí a
ř:ř: přátele
ř:ř: cizince

³⁰ř:ř: Dt 24,1 (5,27-32) Mt 19,3-9 (5,33) Lv 19,12; Nu 30,3; Dt 23,22 (5,34-35) Jk 5,12 (5,34) Iz 66,1 (5,35) Z 48,3 (5,38) Ex 21,24; Lv 24,20; Dt 19,21 (5,39-42) L 6,29-30 (5,39) Pt 24,29; Ř 12,17; 1P 3,9 (5,40) Mt 6,7 (5,43) Lv 19,18 (5,43-48) L 6,27-28,32-36 (5,44) Ex 23,4-5; Pt 25,21-22; Ř 12,20-21 (5,45) Ef 5,1 (5,46) Lv 19,2; Dt 18,13 (5,47) Mt 23,5; Ko 3,23-24 (6,8) Mt 6,22 (4,9-13) L 11,2-4

nebeského Otce; protože on dává svému slun svítit na zlé i dobré a déšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé. ⁴⁶Budete-li milovat ty, kdo milu vás, jaká vás čeká odměna? Což i celnicí nečiní to též? ⁴⁷A jestliže zdravíte jenom své bratry⁴, co činite zvláštního? Což i pohané nečiní totéž? ⁴⁸Buďte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.

Jak prokazovat dobrodini

6 ¹Varujte se konat skutky spravedlnosti⁵ před lidmi, jim na odiv; jinak nemáte odměnu u svého Otce v nebesích. ²Když prokazujete dobrodini, nechtěj budit pozornost⁶, jako činí pokrytci v synagógách a na ulicích, aby došli slávy u lidí; amen, pravím vám, u mají svou odměnu. ³Když ty prokazuješ dobrodini, ať neví tvá levice, co činí pravice, ⁴aby tvé dobrodini zůstalo skryto, a tvůj Otec, který vidí, co j skryto, ti odplatí.

Jak se modlit

⁵A když se modlíte, nebuďte jako pokrytci: ti s s oblibou modlí v synagógách a na nárožích, aby byli lidem na očích; amen, pravím vám, už mají svou odměnu. ⁶Když ty se modlíš, vejdi do svého pokojíku, zavři za sebou dveře a modli se k svému Otci, který zůstává skryt; a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí. ⁷Při modlitbě pak nemluvte naprázdno jako pohané⁷; oni si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov. ⁸Nebuďte jako oni; vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.

Modlitba Páně

⁹Vy se modlete takto:

Otče náš, jenž jsi v nebesích,
buď posvěceno tvé jméno.
¹⁰Přijď tvé království.
Staň se tvá vůle jako v nebi, tak i na zemi.

ř:ř: dobrodini
ř:ř: nevytrubuj před sebou
ř:ř: + zjevně (tak i v. 6,18)
ř:ř: pokrytci
ř:ř: + Bůh

9,35 (4,24) Mt 8,16; 14,35; 15,30 (4,25) Mk 3,7-8; L 6,17-18 (5,1) Mk 3,13 (5,2-12) L 6,20-26 (5,4) Iz 61,2-3; J 16,20 (5,5) Z 37,11 (5,6) Iz 55,1 (5,7) Jk 2,13 (5,24-34) (5,9) Z 12,14 (5,10) 1P 3,14 (5,11) 1P 4,14 (5,12) Mt 23,37; Sk 7,52; Z 11,37-38; Jk 5,10 (5,13) Mt 14,34-35 (5,14) Ef 5,8 (5,15) Mk 4,21; L 11,33; 8,16 (5,16) Ef 5,8-9; 1P 2,12; F 2,15 (5,17) 3,15 (5,18) L 16,17 (5,19) Jk 2,10 (5,21) Ex 20,13 (5,22) 1J 3,15 (5,25-26) Mt 18,34-35; L 12,58-59 (5,20) Ex 20,14 (5,29-30) Mt 18,8-9; Mk 9,43-48